

**MÃY VẤN ĐỀ
XÂY DỰNG VĂN HÓA MỚI**

**NHỮNG NHIỆM VỤ CHỦ YẾU
CỦA CÁCH MẠNG TƯ TƯỞNG
VÀ VĂN HÓA Ở NƯỚC TA**

TRƯỜNG TRINH

LTS : Tạp chí Xã hội học trân trọng giới thiệu với bạn đọc một phần trong diễn văn của đồng chí Trường Trinh nhân kỷ niệm 40 năm ngày ra đời của Đề cương và cách mạng văn hoá Việt Nam

Trong khi chờ đợi đọc toàn bộ bài diễn văn sẽ in thành sách chúng tôi đặc biệt trích đăng những đoạn dài đây coi như là lời chỉ báo rất quý báu cho công tác nghiên cứu xã hội học, nhất là xã hội học văn hoá và xã hội học lối sống

a) Xây dựng tư tưởng mới.

Chủ nghĩa Mác-lênin là tư tưởng tiên tiến nhất, khoa học nhất của thời đại hiện nay . Đảng ta đã luôn luôn vận dụng chủ nghĩa Mác – Lênin một cách sáng tạo để xây dựng đường lối, chính sách của cách mạng Việt Nam. Đó là thành tựu tư tưởng cơ bản và xuất sắc nhất của đảng ta mở đường cho mọi thắng lợi trong các lĩnh vực khác.

Vì vậy trong vấn đề xây dựng tư tưởng mới, trước hết, cần *truyền truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác- Lênin và đường lối, chính sách của Đảng*, làm cho chủ nghĩa Mác- Lênin chiếm ưu thế tuyệt đối trong đời sống chính trị và tinh thần của nhân dân ta; làm cho đường lối chính sách của Đảng thấm suốt trong cán bộ đảng viên và quần chúng. Những lệch lạc trong tư tưởng, những sai lầm trong công tác của cán bộ đảng viên ta từ trước đến nay thường là do không học tập đầy đủ chủ nghĩa Mác - Lênin và không thấm nhuần sâu sắc đường lối, chính sách của Đảng.

Cần chú trọng giáo dục, nâng cao nhận thức của cán bộ đảng viên và quần chúng nhân dân về thời kỳ quá độ, về cuộc đấu tranh giữa hai con đường xã hội chủ nghĩa và tư bản chủ nghĩa: làm cho họ thấm nhuần tư tưởng triệt để cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với các thành phần kinh tế phi xã hội chủ nghĩa: nông nghiệp, công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa, tiểu công nghiệp; thủ công nghiệp và thương nghiệp nhỏ. Phải phát động phong trào quần chúng để hoàn thành tốt công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa trong chặng đường đầu tiên của thời kỳ quá độ, xây dựng quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa và cơ sở vật chất - kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội. muốn vậy phải xây dựng cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân lòng yêu nước và yêu: chủ nghĩa xã hội, tư tưởng và ý thức làm chủ tập thể, tinh thần và kỷ luật lao động xã hội chủ nghĩa.

Đồng thời, phải kiên quyết chống mọi thủ đoạn phá hoại về tư tưởng và văn hoá của chủ nghĩa đế quốc và của bọn bành trướng và bá quyền Trung Quốc; chống lại những ảnh hưởng xấu của tư tưởng và văn hóa thực dân mới; chống tư tưởng tư sản, tư tưởng tiểu tư sản; xóa bỏ những ảnh hưởng của tư tưởng phong kiến và những tập tục hủ bại của xã hội cũ; chống tư tưởng tự do chủ nghĩa, tàn bạo và lạc hậu của người sản xuất nhỏ chống bóc lột, đầu cơ, ăn bám, chống tham ô, ăn cắp và những biểu hiện tiêu cực khác trong xã hội. .

Công tác tư tưởng phải làm cho mọi người thấm suốt nội dung công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa trong thời kỳ quá độ ở nước ta. Cần phê phán và khắc phục những quan điểm, tư tưởng sai lầm xem nhẹ công tác cải tạo xã hội chủ nghĩa, xem nhẹ việc củng cố và hoàn thiện quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa.

Công tác tư tưởng cần tập trung mũi nhọn vào mặt trận phân phối, lưu thông là mặt trận hiện nay có nhiều vấn đề cấp bách nhất nóng hổi nhất. Đây cũng là nơi có nhiều khó khăn, tiêu cực, nơi đang diễn ra cuộc đấu tranh quyết liệt giữa hai con đường xã hội chủ nghĩa và tự bản chủ nghĩa. Phải chống khuynh hướng tư tưởng chạy theo cơ chế thị trường, đấu tranh khắc phục tình trạng để thị trường và già cả biến động tự phát ngoài sự kiểm soát của Nhà nước. Phải tăng cường quản lý thị trường, từng bước bình ổn cả cá, ổn định đời sống nhân dân.

Cần gắn công tác tư tưởng với công tác kinh tế. Bản thân công tác tư tưởng sẽ không có nội dung nếu nó tự ý tách khỏi kinh tế và đời sống. Một cơ chế kinh tế đúng, một chính sách kinh tế đúng sẽ là cơ sở vững vàng để làm tốt công tác tư tưởng. Sai lầm trong công tác kinh tế sẽ làm mất chỗ dựa để làm tốt công tác tư tưởng, đồng thời còn phá hỏng những tư tưởng đúng, gây lộn xộn và tiêu cực về tư tưởng. Do hiểu và làm sai về “ba lợi ích” về ((kế hoạch ba phần cho nên vừa qua đã để lại hậu quả xấu trong kinh tế và gây ra nhiều rối ren trong lĩnh vực tư tưởng.

Vấn đề cấp bách hiện nay trong công tác tư tưởng là phải thật sự tạo ra *sức mạnh thống nhất ý chí và hành động trong toàn Đảng, sức mạnh thống nhất quản lý của Nhà nước; đồng thời phát huy tính chủ động và năng lực sáng tạo của các cơ sở, các địa phương, các ngành, của mọi người lao động*. Phải tiếp tục chống tập trung quan liêu, hình chính, bao cấp, bảo thủ, trì trệ: đồng thời, chống tự do chủ nghĩa, phân tán, tản mạn, cục bộ, vô tổ chức, vô kỷ luật, chạy theo lợi ích cục bộ, làm hại đến lợi ích toàn cuộc.

Trên mặt trận tư tưởng, cần làm cho mọi người nhận rõ bản chất phản động và âm mưu thâm độc của bọn bành trướng và bá quyền Trung Quốc đối với Việt Nam, đối với ba nước Đông Dương. Cần khắc phục sự mơ hồ về bản chất thù địch của bọn phản động Bắc Kinh, của đế quốc Mỹ và các loại phản động khác, khác phụ tình trạng mất cảnh giác trước những âm mưu, thủ đoạn xảo quyệt của chúng.

Ngày nay, trên thế giới nhiều trào lưu tư tưởng phản động mới xuất hiện. Ví dụ hiện tượng luận chủ nghĩa nhân vị, chủ nghĩa hiện sinh, thuyết hội tụ, thuyết xã hội tiêu thụ, chủ nghĩa Tôma mới, chủ nghĩa thực chứng mới, chủ nghĩa hậu thực chứng, v.v...

Trong phong trào cộng sản quốc tế xuất hiện chủ nghĩa xét lại. ((chủ nghĩa cộng sản châu Âu)), chủ nghĩa Mao. v.v...

Khoa học xã hội Việt Nam cần nghiên cứu, phân tích, phê phán những khuynh hướng cơ hội chủ nghĩa đó; cần chủ động tiến công, lên án những trào lưu tư tưởng phản động nói trên không chỉ ở Việt Nam mà cả trên diễn đàn quốc tế, nhằm bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác- Lê nin.

Công tác tư tưởng vừa là sự nhận thức và cải tạo thế giới, vừa là tinh cảm cách mạng của giai cấp vô sản. Chủ quan, nôn nóng, cưỡng bức sẽ không thành công. Nhưng hời hợt, xuề xòa là biểu hiện của hữu khuynh, buông lỏng công tác và làm hỏng công việc. Mặt trận tư tưởng là lĩnh vực công tác vô cùng quan trọng của Đảng, đồng thời là trận địa mà kẻ thù giai cấp và các thế lực phản động nhằm vào để tiến công quyết liệt.

Bước sang lại đoạn mới, Đảng phải dành cho công tác tư tưởng một vị trí thích đáng hơn. Mong rằng các đồng chí hãy phát huy ưu điểm, khắc phục khuyết điểm, làm tốt công tác của mình, xứng đáng là những chiến sĩ kiên cường trên mặt trận tư tưởng và văn hóa như Chủ tịch Hồ Chí Minh hằng mong muốn.

b) Xây dựng nền văn hóa mới.

Đề cương văn hoá chỉ mới vạch ra nhiệm vụ xây dựng nền văn hóa dân chủ mới (tức dân chủ nhân dân), tiến lên xây dựng và phát triển nền văn hoá xã hội chủ nghĩa trong tương lai.

Thế nào là nền văn hoá mới, xã hội chủ nghĩa ?

Đại hội lần thứ V của Đảng đã chỉ rõ: nền văn hoá mới là nền văn hoá có nội dung xã hội chủ nghĩa và tính dân tộc, có tính đảng và tính nhân dân sâu sắc, thấm nhuần chủ nghĩa yêu nước và chủ nghĩa quốc tế vô sản

(1).

Rõ ràng, trong giai đoạn mới, nền văn hoá xã hội chủ nghĩa bao hàm nhiều nội dung rất phong phú. Đó là nền văn hoá được xây dựng trên cơ sở chủ nghĩa Mác-Lênin, tinh thần làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa. Nó kết tinh và nâng cao những gì đẹp nhất của truyền thống dân tộc, của văn hoá Việt Nam. Nó tiếp thu có chọn lọc những thành tựu văn hóa, khoa học hiện đại, những thành quả của văn minh loài người. Nền văn hoá đó là sự kết hợp hài hòa những tinh hoa và phong cách riêng của các dân tộc anh em trong đại gia đình dân tộc Việt Nam.

Nền văn hóa đó lấy chủ nghĩa Mác- Lênin và đường lối của Đảng làm kim chỉ nam cho hành động. Ngày nay, những người làm công tác văn hóa văn nghệ không những thấy sự lãnh đạo của Đảng là cần thiết mà còn gắn bó với Đảng từ trong tâm hồn mình. Ý thức ấy thấm suốt trong suy nghĩ, hành động và trong tác phẩm của họ. Do đó nền văn hóa xã hội chủ nghĩa mang tính Đảng rất nghiêm ngặt.

Nhân dân ta, với tư cách là người làm chủ tập thể không chỉ hưởng thụ giá trị tinh thần, vì còn là người sáng tạo ra những giá trị ấy. Nhân dân không chỉ là đối tượng của văn hóa mà còn là chủ thể của văn hoá. Vì lẽ đó, Đảng đòi hỏi văn hóa phải có tính nhân dân sâu sắc.

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội nói chung và xây dựng nền văn hóa mới, xã hội chủ nghĩa nói riêng, chúng ta phải ra sức phát triển giáo dục và thực hiện cải cách giáo dục trong cả nước, làm cho giáo dục quốc dân thể hiện đường lối chính trị và văn hóa của Đảng đem kiến thức về mọi mặt cho thanh niên và cho toàn dân để xây dựng thành công một nước Việt Nam hoà bình độc lập, thống nhất và xã hội chủ nghĩa. Giáo dục vừa có chiều rộng là toàn dân học tập, vừa có chiều cao là lựa chọn và bồi dưỡng nhân tài. Mục tiêu chung của cải cách giáo dục là đào tạo có chất lượng những người làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa, những người lao động có ý thức và đạo đức xã hội chủ nghĩa, có trình độ văn hóa phổ thông, lao động có kỹ thuật để năng suất cao, có sức khỏe và có óc thẩm mỹ.

Ngoài việc thực hiện mục tiêu của cuộc cách mạng tư tưởng và văn hóa nhằm xây dựng nền văn hoá mới và con người mới xã hội chủ nghĩa, các ngành giáo dục, khoa học và kỹ thuật, Y tế, thể dục, thể thao cần gắn hơn nữa với sản xuất và đời sống, phục vụ đắc lực cho việc thực hiện các mục tiêu kinh tế - xã hội và yêu cầu của quốc phòng; chú trọng đầy đủ các đòi hỏi về chất lượng sản phẩm và hiệu quả kinh tế.

Phải làm cho hoạt động của các ngành nói trên có những biến đổi cách mạng sâu sắc hơn, toàn diện hơn thể hiện bản chất ưu việt của chế độ xã hội chủ nghĩa và trở thành niềm tự hào chính đáng của nhân dân ta. Chủ nghĩa xã hội phải khơi dậy và làm sống lại những di sản quý báu của dân tộc ta, tạo điều kiện tiếp thụ được những thành tựu mới nhất của thời đại đi xây dựng một nền giáo dục, khoa học - kỹ thuật, y tế, thể dục, thể thao hiện đại, mang bản sắc dân tộc của nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Cách mạng tư tưởng và văn hóa phải tạo điều kiện cho sự ra đời và phát triển của nền văn nghệ mới. Văn nghệ phải trở thành niềm vui, vẻ đẹp không ngừng nâng cao tâm hồn, tư tưởng và tình cảm của nhân dân. góp phần xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Về văn nghệ mới, tôi nhất trí với đồng chí Phạm Văn Đồng, Chủ tịch hội đồng Bộ trưởng, đã nói trong bức thư gửi Đại hội lần thứ III các nhà văn Việt Nam: ((hãy đi sâu vào cuộc sống xã hội chủ nghĩa, tìm hiểu, khám phá và sáng tạo, với tầm nhìn khoáng đạt, thấy rõ ánh sáng và bóng tối, quá khứ và tương lai Việt Nam và thế giới...))⁽²⁾

Thể hiện những tư tưởng lớn, tình cảm lớn của dân tộc và của thời đại, văn nghệ mới của nước ta theo phương pháp của chủ nghĩa hiện thực xã hội chủ nghĩa. Nó không ngừng tìm kiếm những hình thức nghệ thuật phong phú có sức hấp dẫn và lôi cuốn lòng người, nhưng không rơi vào chủ nghĩa hình thức và nghệ thuật trừu

¹ Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đại hội toàn quốc lần thứ V, Nhà xuất bản Sự thật, Hà Nội 1982, trang 93-94

² Phạm Văn Đồng: Thư gửi Đại hội lần thứ III các nhà văn Việt Nam

tượng.

Đảng ta đánh giá cao hoạt động văn hóa. Song bên cạnh những cố gắng tìm tòi và sáng tạo cái mới, cái tiến bộ, đáng tiếc là có những lệch lạc, những khuynh hướng không lành mạnh nảy sinh. Có nơi đã buông lỏng cuộc đấu tranh giữa hai con đường trên mặt trận văn hóa. Những hủ tục, mê tín dị đoan có chiều hướng phát triển và ảnh hưởng xấu đến một số thanh niên nam nữ. Chúng ta chỉ thấy hết trách nhiệm của mình và tăng cường quản lý đời sống văn hóa.

Đưa văn hoá thâm nhập cuộc sống hằng ngày của nhân dân là một nhiệm vụ cực kỳ quan trọng của cách mạng tư tưởng và văn hoá. Phải tích cực xây dựng sớm đời sống văn hóa ở cơ sở là nơi hiện có nhiều thiếu thốn, khó khăn. Cần tổ chức tốt hơn đời sống văn hóa ở thành phố, thị xã vùng công nghiệp tập chung cũng như ở nông thôn, nhất là ở những vùng căn cứ địa cũ vùng có nhiều đồng bào các dân tộc thiểu số. Chúng ta phải thực hiện phương châm *Nhà nước và nhân dân cùng làm* trong việc tổ chức đời sống văn hóa của nhân dân ta hiện nay.

Nền văn hóa xã hội chủ nghĩa nước ta đòi hỏi phải xây dựng một nếp *sống mới nếp sống xã hội chủ nghĩa*. Đó là nếp sống thấm nhuần nguyên tắc ((mọi người vì một người, một người vì mọi người. Nếp sống mới gắn liền quyền lợi với trách nhiệm và nghĩa vụ. Nó đòi hỏi từng người phải hiểu rằng lợi ích riêng nằm trong lợi ích chung. Cần cù lao động, xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ Tổ quốc, tôn trọng pháp luật, giữ gìn trật tự, an ninh... không chỉ là trách nhiệm mà còn là nghĩa vụ của mỗi người, được thực hiện với ý thức tự giác.

Trong nếp sống mới của xã hội ta, thái độ yêu thương quý trọng lẫn nhau là biểu hiện đẹp đẽ của một nền văn hóa cao. Mỗi người đợ trợ bảo đảm phát huy quyền làm chủ của mình, đồng thời có trách nhiệm tôn trọng đầy đủ quyền làm chủ của người khác. Đó là thực chất của sự tôn trọng phẩm giá con người trong xã hội ta. Trong nhân dân lao động, mọi người đều đối xử với nhau bình đẳng và thân ái tôn trọng lẫn nhau và giữ gìn trật tự xã hội. Chân thành mong mỏi những điều tốt đẹp đối với người bên cạnh, chăm nom, giúp đỡ lẫn nhau những lúc khó khăn, chia sẻ cùng nhau những khi hoạn nạn. Đó là tình cảm chân thật không thể thiếu được. Ở đây không có những thái độ, lời nói khinh miệt, thô bạo, phũ phàng. Ở đó người giữ được săn sóc, trẻ em được nâng đỡ, yêu thương, phụ nữ được tôn trọng và giúp đỡ. Đó là biểu hiện cụ thể của nếp sống văn minh.

Văn hóa mới còn biểu hiện cụ thể trong nếp sống công cộng. Những nơi sinh hoạt văn hóa phải thật sự là bộ mặt văn minh của xã hội. Những rạp hát, rạp chiếu bóng, như bảo tàng, câu lạc bộ, công viên, những di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh là tài sản chung của đất nước mà mỗi người đều có quyền sử dụng theo quy định chung và có trách nhiệm bảo quản, giữ gìn. Chúng ta đến hững nơi công cộng này đề trau dồi hiểu biết, nâng cao tư tưởng, thoả mãn thị hiếu lành mạnh, tiếp xúc với những giá trị văn hoá cao đẹp của dân tộc và của loài người. Thái độ có văn hóa là thái độ biết trân trọng những di sản của cha ông biết kính phục tài năng, yêu mến nghệ thuật.

Rất tiếc rằng có những người đến nơi công cộng với những thái độ, cử chỉ và lời nói thiếu văn hóa. Họ làm mất trật tự, bất chấp những quy định chung, nói những lời bình phẩm thô tục, kiêu căng và lố bịch. Những hành vi đó không xứng đáng chút nào với nếp sống mới của chúng ta ngày nay.

"Học học nữa, học mãi", đó là một phẩm chất tốt đẹp trong nếp sống mới của xã hội ta. Đọc sách báo hàng ngày, đến thư viện, câu lạc bộ phải dần dần trở thành những nhu cầu và thói quen của một người lao động. Chúng ta cảm thấy bứt rứt khi thiếu những món ăn tinh thần đó. Lãng phí thì giờ vào việc la cà ở các quán cà phê, liệm giải khát là không thích hợp với nếp sống của chúng ta và nhưng người sáng tạo ra xã hội mới, chúng ta cần phải không ngừng trau dồi tài năng, nâng cao kiến thức, rèn luyện thường xuyên về thân thể. Có như vậy mới đáp ứng được yêu cầu của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc.

Chúng ta cần phải kiên quyết đấu tranh nhằm xóa bỏ những hủ tục của xã hội cũ đang sống lại ở nhiều nơi. Những mê tín, dị đoan đang có chiều hướng phát triển Đây là cuộc đấu tranh gay go, phức tạp nhằm quét sạch những tập tục cổ hủ của chế độ phong kiến, những phong hoá đồi trụy của giai cấp tư sản. Quá trình xây dựng nếp sống mới phải là quá trình cải tạo phong tục, tập quán cũ, xây dựng phong tục tập quán mới.

Để xây dựng phong tục, tập quán mới cần phải làm tốt công tác truyền bá những kiến thức văn hóa, những hiểu biết khoa học về đời sống, về vệ sinh công cộng, vệ sinh cá nhân, những tri thức và năng lực thẩm mỹ cho đông đảo quần chúng. Không thể làm cho nếp sống mới hoàn toàn chiến thắng nếp sống cũ nếu nền sản xuất nhỏ vẫn còn chiếm ưu thế trong đời sống xã hội. Phải đẩy nhanh quá trình công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa và xây dựng nền sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa, trên cơ sở đó nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân, tạo tiền đề vật chất và văn hóa cho nếp sống mới mau hình thành và ổn định.

c) Xây dựng con người mới.

“Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội trước hết cần có những con người xã hội chủ nghĩa.”. Câu đó của Hồ Chủ tịch nói rõ tầm quan trọng của việc xây dựng con người mới hiện nay.

Con người mới Việt Nam có những đặc trưng chủ yếu gì ?

Nghị quyết Đại hội lần thứ IV của Đảng đã nhấn mạnh:

Phải xây dựng của người mới có tư tưởng đúng, có tình cảm đẹp, có tri thức cao, có thể lực tốt, để thực hiện thắng lợi sứ mệnh vẻ vang của mình là *làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa*.

- Con người mới phải ra sức xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, hiểu biết khoa học, kỹ thuật để làm tốt hai nhiệm vụ chiến lược đó

- Con người mới là con người lao động với tinh thần tự giác cách mạng, có đầy đủ nhiệt tình cách mạng, trung thực, thật thà, tiết kiệm, quý trọng và bảo vệ của công; thi đua lao động, lao động có kỹ thuật có năng suất, có sáng tạo và đạt năng suất cao.

- Con người mới có lòng yêu nước xã hội chủ nghĩa nồng nàn, kết hợp nhuần nhuyễn với tinh thần quốc tế vô sản trong sáng.

Con người mới là con người có tình thương yêu sâu sắc đối với nhân dân lao động, biết đoàn kết, hợp tác, giúp đỡ nhau trong lao động, chiến đấu và xây dựng cuộc sống mới.

- Con người mới là con người phát triển toàn diện, có cuộc sống tập thể và cuộc sống cá nhân hài hòa phong phú, trong sạch.

Tóm lại những đặc trưng nổi bật nhất của con người mới Việt Nam, xã hội chủ nghĩa là: ((Làm chủ tập thể lao động yêu nước xã hội chủ nghĩa và có tinh thần quốc tế vô sản))⁽³⁾ Đó là con người mới phù hợp với xã hội mới mà chúng ta đang xây dựng. Những tiêu chuẩn ấy là yêu cầu về tư tưởng và tình cảm, trí tuệ và tài năng, phẩm chất và nghị lực mà con người Việt Nam phải phấn đấu vươn tới để đáp ứng những yêu cầu phát triển của xã hội Việt Nam ngày nay và mai sau. Song con người mới không thể hình thành một cách tự phát, mà phải trải qua quá trình xây dựng một cách tích cực và chủ động⁽⁴⁾. Đảng ta đặt vấn đề xây dựng sớm con người mới, không phải chờ đến sau khi có sự phát triển cao của nền sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa như trên đã nói.

Con người mới Việt Nam *đã và đang được hình thành* trên đất nước ta. Chúng ta tìm thấy mẫu mực về con người mới ở Bác Hồ muôn vàn kính yêu, người con vĩ đại của nhân dân ta. Người đã đưa nước ta bước vào một kỷ nguyên phát triển rực rỡ chưa từng thấy trong lịch sử dân tộc. Người đã nâng cả dân tộc ta lên ngang tầm cao của thời đại. Tấm gương của Bác Hồ không phải tấm gương của một siêu nhân mà thật sự là của một con người tiêu biểu nhất Bác gắn gũi với mọi tâm hồn Việt Nam, Bác đã quan tâm, chăm sóc, nâng đỡ mọi người lao động. Chính vì vậy mà lớp lớp những con người mới Việt Nam đã được vun trồng để làm nên những thắng lợi vĩ đại của dân tộc ta.

Phải qua đấu tranh cách mạng, hoạt động thực tiễn và lao động sáng tạo, con người mới dần dần trở thành mới và từng bước được trưởng thành. Phải đặt việc cải tạo con người cũ, xây dựng con người mới ngay trong

³. *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IV. Nhà xuất bản Sự thật. Hà Nội, 1977. tr. 28.*

⁴ " *Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IV. Nhà xuất bản Sự thật. Hà Nội 1977. tr. 64.*

quá trình cải tạo xã hội, cải tạo thiên nhiên. Ở đây, quá trình xây dựng con người mới không thể tách rời quá trình tiến hành ba cuộc cách mạng

Trong ba cuộc cách mạng, cách mạng tư tưởng và văn hóa có *nhiệm vụ trực tiếp* xây dựng con người mới. Vì tư tưởng mới văn hoá mới có tác dụng hướng dẫn hành động của con người. Nhưng cách mạng tư tưởng và văn hóa lại phải gắn bó chặt chẽ với cách mạng về quan hệ sản xuất và cách mạng khoa học - kỹ thuật, vì hai cuộc cách mạng đó sẽ tạo tiền đề vật chất để xây dựng con người mới một cách thuận lợi.

Ở đây cần nhấn mạnh *vai trò quyết định của chuyên chính vô sản đối với vấn đề xây dựng con người mới*. Kinh nghiệm lịch sử cho thấy khi chuyên chính vô sản bị suy yếu, thì những bộ phận hợp thành của chuyên chính vô sản, như vai trò lãnh đạo của Đảng, chức năng quản lý của Nhà nước và quyền làm chủ tập thể của nhân dân lao động, liên minh công nông v.v... bị vi phạm thì không chừng chế độ xã hội chủ nghĩa có nguy cơ biến chất mà trong con cườì còn nảy sinh nhiều diễn biến phức tạp về tư tưởng và hành động.

Vì vậy để góp phần tăng cường chuyên chính vô sản, phải *kiện toàn pháp chế xã hội chủ nghĩa, xây dựng chính sách của Đảng và pháp luật Nhà nước* đem phổ biến cho cán bộ và nhân dân nghiêm chỉnh chấp hành.

Nhận thức rõ điều đó, Đảng ta rất quan tâm đến việc củng cố và tăng cường chuyên chính vô sản, xây dựng đườn lối, chính sách và pháp luật. Chúng ta nêu cao vai trò làm chủ lập thể, coi trình độ giác ngộ về quyền làm chủ tập thể của giai cấp công nhân và nhân dân lao động là một vấn đề thuộc về thực chất của chuyên chính vô sản.

Trong sự nghiệp xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa, cần phải *quan tâm đúng mức đến lợi ích của con người*, không ngừng cải thiện điều kiện sống của họ. Nên nhớ rằng vật chất quá thiếu thốn có thể làm cho con người tha hóa dục. Mặt khác, bằng công tác tư tưởng và biện pháp giáo dục con người một cách thích hợp, xã hội sẽ rèn luyện có kế hoạch con người mới về mặt đạo đức và tinh thần. Cả hai mặt đó phải được kết hợp hữu cơ để cho việc xây dựng con người mới đạt kết quả tốt.

Cần giáo dục tư tưởng cho con người mới để họ có ý thức sâu sắc về các lợi ích xã hội của mình; làm cho họ hiểu rằng lợi ích cá nhân và hạnh phúc của con người trong chủ nghĩa xã hội không chỉ tùy thuộc vào kết quả lao động của cá nhân, mà con tùy thuộc chủ yếu vào việc tăng năng suất lao động của toàn xã hội, vào sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế quốc dân.

Do đó, công tác tư tưởng có nhiệm vụ mở rộng tầm hiểu biết của con người, từ việc có ý thức về lợi ích của gia đình mình, của xí nghiệp, hợp tác xã, công trường, lâm trường, cơ quan mình... đến việc hiểu biết đúng đắn lợi ích của toàn xã hội; trong đó có lợi ích của bản thân; lợi ích cơ bản và lâu dài của gia đình mình không mâu thuẫn với lợi ích của toàn xã hội; xong xét cho cùng lợi ích cá nhân phải phục tùng lợi ích xã hội.

Con người mới Việt Nam, toàn dân Việt Nam có nhiệm vụ đối với nước mình là xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, đối ngoài là ủng hộ cuộc đấu tranh của nhân dân thế giới và hòa bình độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

Ngày nay chính quyền Rigân cảnh phơi trải bản chất hiếu chiến và xâm lược của đế quốc Mỹ, làm cho hòa bình, độc lập, tự do của các dân tộc bị uy hiếp nghiêm trọng. Nhân dân Việt Nam, con người mới Việt Nam cần làm tất tả những gì có thể làm được, để cùng với nhân dân Liên Xô, nhân dân các nước trong cộng đồng xã hội chủ nghĩa và nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới kiên quyết đập tan mọi kế hoạch gây chiến của chủ nghĩa đế quốc Mỹ, dũ gìn và củng cố hòa bình trên hành tinh chúng ta, loại trừ nguy cơ chiến tranh thế giới mới, bảo vệ loài người khỏi thảm họa chiến tranh hạt nhân.

Chúng ta tin rằng phong trào cách mạng thế giới tiếp tục phát triển, hòa bình, thành quả đấu tranh của nhân dân thế giới trong hàng chục năm qua, sẽ được giữ vững!

*

* *

Kỷ niệm lần thứ 40 ngày bản *Đề cương về cách mạng văn hoá Việt Nam* của Đảng ra đời, những người làm công tác trên mặt trận lý luận, tư tưởng và văn hoá cần phát huy tinh thần chủ động, sáng tạo, nắm vững nguyên

lý của chủ nghĩa Mác- Lênin thấu suốt đường lối, chính sách của Đảng, thâm nhập thực tế và tổng kết kinh nghiệm... Nghiên cứu lại *Đề cương văn hóa* và theo dõi tác động lịch sử của nó trong 40 năm qua, ta càng thấy rõ tính *cách mạng, tinh khoa học và tính nhất quán* của đường lối văn hóa của Đảng.

Cuộc sống không đứng ngừng một chỗ. Cần phải triển *Đề cương văn hóa* theo hướng đúng trong điều kiện cách mạng xã hội chủ nghĩa ở nước ta. Đồng thời, cần tích cực đấu tranh bảo vệ đường lối văn hoá của Đảng, phê phán kịp thời những biểu hiện tiêu cực, hoang mang, xa rời chủ nghĩa Mác-Lênin, xa rời sự lãnh đạo của Đảng, xa rời quần chúng những biểu hiện của tư tưởng tự do tư sản trong lý luận, phê bình và sáng tác.

Cuộc sống và cách mạng đang đòi hỏi chúng ta siết chặt hàng ngũ, phát huy những ưu điểm, khắc phục những lệch lạc, sai lầm trong nhận thức, phấn đấu trở thành người chiến sĩ kiên cường trên mặt trận tư tưởng và văn hóa.